

Samspill i EUs politikk – konsekvenser for EUs målsetning om 20% fornybar energi? Utfordringer for norske energiaktører

'Presentasjon på seminaret EUs fornybar
energipolitikk',

Polhøgda, 17.06.2009

Per Ove Eikeland

Innhold

- EUs hovedutfordring
- Tilstanden i EUs energinett
- Barrierer for nettutvikling i EU
- Drivkrefter for nettutvikling i EU
- Samspill i EUs politikk
- Utfordringer for norske energiaktører
- Veien videre i EUs politikk på nettområdet

EU's hovedutfordring

“The renewable energy and climate change package of January 2008 will commit Member States to ambitious renewable energy and emissions reductions targets. However, the EU will not achieve its ambitions unless its energy networks change considerably, and fast” (EU-kommisjonen, 2008)

- Hovedutfordring for EU's energipolitikk er knyttet til energiinfrastrukturen:
 - fri tilgang til eksisterende strømmnett og gassrørledninger
 - opprustning av eksisterende nett
 - investeringer i ny infrastruktur

Tilstanden i EU's energinett

- Gamle ledninger nord-sør og øst-vest i Europa
- lite overføringskapasitet over landegrensene

Barrierer for nettutvikling i EU

- EUs indre markedspolitikk ikke fullført –
 - dominerende selskaper hindrer netttadgang og investeringer for å opprettholde høyere priser i regionale markeder
- Manglende ”unbundling”
 - skille mellom nettdrift/investeringer og produksjon/salg av energi
- Priskonkurransen på energi fører til investeringsrisiko
- Pris- og avkastningsregulering av nett
- Konesjonsprosesser

Drivkreftene for økt satsing på nettutvikling

- Målsetningene for fornybar energi – 20% fornybar
- Energisikkerhetsspøkelset
 - fremmer utbygging av innenlandsk fornybar energi
 - Fremmer tanker om å øke kapasiteten i nettet for å gjøre enkeltland mindre avhengige av enkeltleverandører
- EU fremdeles begrenset makt
 - men bevegelse i medlemslandene grunnet underliggende drivkrefter

Politikken - samspill

- Konflikt mellom EUs energipolitiske målsetninger erkjent
 - bedret konkurransevne for energikonsumerende industri forutsetter lavere energipriser gjennom effektiv konkurranse i det indre markedet
 - Oppnåelse av klimamål forutsetter høyere priser på 'urensede' fossile brensler og statlig støtte til fornybare energikilder
 - bedret energisikkerhetssituasjon forutsetter høyere energipriser for å utløse investeringer

EUs virkemidler for å skape bedre samsvar mellom målsetningene

- Strategic Energy Review 2007 ga to politikkpakker
 - energimarkedspakken (skape uavhengige nettselskaper for å øke investeringer og konkurranse)
 - eierskapsskille
 - Mer makt til og uavhengighet for nasjonale regulatorer
 - Ny regulator på EU-nivå
 - Formalisering av samarbeid mellom nettselskaper for harmonisering av tekniske og markedsmessige standarder
 - Energi/klimapakken (klima og energisikkerhet)
 - Fornybar-direktivet
 - CCS-direktivet
 - Kvotedirektivet
 - statsstøtteregele

Hva ble oppnådd?

- energimarkedspakken kontroversiell
 - ikke eierskapsskille
 - Independent Transmission Operator-modell
 - bevarer kontroll over investeringer hos morselskapet
 - Sikre mot diskriminering gjennom et kontrollorgan, ansette 'compliance officer' samt karanteneordninger for flytting av folk mellom underselskapene
 - EntSO- E og EntSO-G etablert
 - Mer makt til nasjonale regulatorer og ACER
 - Nytt virkemiddel: direkte press fra DG COMP
- Energi- og klimapakken

Utfordringer for norske og nordiske nettaktører

- EU som marked for nordisk fornybar energi?
 - Utilstrekkelig unbundling løser ikke dilemmaet med strategisk kontroll over investeringer i nettsystemene
- Utfordringer knyttet til EUs nye organisasjonsløsninger
 - ENTSO - E
 - sammenslåing av regionale nettdriftsorganisasjoner (NORDEL, UCTE, britisk og irsk)
 - skal utarbeide felles 'regler for tildeling av nettkapasitet, flaskehalshåndtering, tariff, kompensasjon for bruk av nett, markedsordninger, etc.)
 - Ulike interesser, kulturer og prioriteringer
 - Kan ta tid før man blir enige
 - Utfordringer for Statnett og videre NORDEL-samarbeid
 - ACER
 - utvikle framework guidelines for ENTSO-Es videre arbeid med codes of conduct
 - Skal godkjenne ENTSO-Es detaljerte arbeid
 - forslaget videre til kommisjonen for komitologi.
 - I hele prosessen skal det være konsultasjon
 - I enden av komitologiprosessen ligger bindende regelverk
 - Har NVE tilstrekkelig påvirkningskraft?

EUs vei videre

- Second Strategic Energy Review – 2008

- Ny energipolitisk pakke med fokus på energisikkerhet og infrastruktur, 5 hovedpunkter for videreutvikling av politikk

“It is debatable whether the market will make the necessary investments serving public interests without serious public intervention, not least in order to facilitate some investments serving non-commercial goals, such as security of supply”.

EUs vei videre og norske utfordringer

Ny politikk for finansiering av infrastrukturprosjekter (grønbok)

Konsentrere innsatsen om seks hovedinvesteringer, bl.a. Blueprint for a North Sea offshore grid som del av europeisk Supergrid.

Øke EU-bedsjettet for prioriterte infrastrukturprosjekter

- Erstatte TEN-E med **the EU Energy Security and Infrastructure Instrument**

- Harmonisering av nasjonale systemer for arealplanlegging (ikke kompetanse på EU-nivå)

- Andre hovedpunkter

- Ekstern energipolitikk
- Strategiske olje- og gasslagre og krisemekanisme
- Nye forslag for energieffektivitet (bygningsdirektivet, energimerkedirektivet, kogenerering, energiskatter)
- FoU for utvikling av innenlandske energikilder